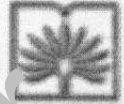

سیما، منظر و فضاهاى جمعى

نرگس طریسی نژاد

نشر وهام اندیشه

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	: طوسی نژاد، نرگس، ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور	سیما، منظر و فضاهای جمعی/نرگس طوسی نژاد.
مشخصات نشر	تاریخ: زمستان ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۵۵ ص.؛ مبرور جدول.
شابک	: ۷۸-۶۰-۸۷۴۶-۴۹-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۴۷.
موضوع	فضاهای عمومی -- ایران -- طرح و ساختمان -- نمونه پژوهی
موضوع	Public spaces -- Case studies -- Design and construction --
موضوع	: منظر -- ایران
موضوع	Landscapes -- Iran :
موضوع	: زیباسازی شهری -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	Iran -- Case studies -- Urban beautification :
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ۹ص/ط NA۹۲۴۷
رده بندی دیویی	: ۷۱۱/۴۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۱۹۵۹۸

سبها، منظر و فضاهاى جمعى

نویسنده: زنگنه طوسی نژاد

انتشارات: رهام اندیشه

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰ تومان

آدرس انتشارات: کرج، میدان نبوت، ساختمان برج سفید، طبقه ۴، واحد ۸

تلفن: ۰۹۱۲۶۶۰۹۷۲۶

پست الکترونیکی: rahamandish@gmail.com

اینستاگرام: [@rahamandishe](https://www.instagram.com/rahamandishe) تلگرام: [@rahamandishe](https://www.telegram.com/rahamandishe)

فهرست مطالب:

پیشگفتار ۱

فصل اول: نوسازی و بهسازی بافت، سیما و منظر شهری ۳

۱-۱- مقدمه ۴

۱-۲- سیما، منظر شهری مشوش ۶

۱-۳- شهر، دیدگاههای مرتبط با آن ۹

۱-۴- برنامه ریزی شهری، بهسازی محیط و منظر شهری ۱۰

۱-۵- بخش مرکزی شهر، معواه ساماندهی شهری ۱۲

۱-۶- مشکلات اجتماعی، مسائلی، مرکزی و قدیمی ۱۵

۱-۷- جغرافیا و سیمای شهری ۱۷

۱-۸- توصیف کالبد و فرم شهری ۱۸

۱-۹- بافت فرسوده شهری ۱۹

۱-۱۰- بهسازی فضای شهری ۲۰

۱-۱۱- نوسازی فضای شهری ۲۳

۱-۱۲- ساماندهی فضای شهری ۲۴

۱-۱۳- دیدگاه های مرتبط با نوسازی و بهسازی شهری ۲۶

۱-۱۴- ساخت شهری ۳۱

۱-۱۵- بافت شهری ۳۱

۱-۱۶- بررسی تغییرات در بافت قدیم ۳۵

۱-۱۷- بهسازی سیما و منظر شهری ۳۷

فصل دوم: گذری بر تجارب و مفاهیم نوسازی و بهسازی منظر و سیمای

شهری ۴۰

۱-۲ مقدمه ۴۱

۲-۲ تجارب خارجی بهسازی و نوسازی شهری ۴۱

۲-۳ تجارب داخلی بهسازی و نوسازی ۵۱

فصل ۳: خضا، سیما و منظر شهری ۵۶

۱-۳ مفهوم فضا ۵۷

۳-۳ فضاهای شهری در دهه ۱۴۰۰ مختلف ۶۳

۴-۳ ویژگی های کلی فضاهای عمومی ۶۶

۵-۳ طبقه بندی ابعاد فضای عمومی براساس گویی به نیازهای انسان ۶۸

۶-۳ محیط و منظر شهری ۷۱

۷-۳ سیمای شهری ۷۲

۸-۳ گردشگری شهری و تاثیر آن بر سیما و منظر شهری ۷۶

۹-۳ منظر شهری ۷۸

۱۰-۳ مبلمان شهری ۸۰

۱۱-۳ سیمای شهر و عامل زیبایی شناختی ۸۲

فصل چهارم: مشارکت و توسعه فضای شهری ۸۵

۴-۱	مفهوم مشارکت و نظرات مرتبط	۸۶
۴-۲	توسعه شهری	۹۵
۴-۳	فضاهای مشارکت جو و انسان محور	۹۷
۴-۴	شهرسازی تاکتیکی	۹۹
۴-۵	نقش کلیدی مشارکت مردم در فضاهای جمعی در دیپلماسی شهری	۱۰۳
۴-۶	روایت تقسیمات کالبدی و کارکردی در بافت قدیم (مشارکت و مقیاس انسانی)	۱۰۴
۴-۷	ارائه پیشنهادات در بافت های قدیمی با رویکرد مشارکتی	۱۰۷
۱۱۴	فصل پنجم: فضاهای عمومی در بافت شهری	
۵-۱	فضای شهری	۱۱۵
۵-۲	انواع فضاهای شهری	۱۱۶
۵-۳	فضای شهری و زندگی همگانی	۱۱۶
۵-۴	بررسی مفهوم و جایگاه فضای جمعی	۱۲۲
۵-۵	فضاهای عمومی	۱۴۱
۵-۶	سیر فضاهای عمومی در ایران، جنسیت و تجربه آن	۱۷۰
۵-۷	امنیت در فضاهای عمومی شهری و پیامدهای خشونت و ترویج خشونت در این	
	فضاها	۱۷۸
۵-۸	فضاهای عمومی شهری از دیدگاه نظریه پردازان شهری	۱۸۶

۹-۵	ساختار فضایی در شهرهای اسلامی	۱۹۸
۱۰-۵	فضاهای جمعی از نوع پیاده رو	۲۰۸
۱۱-۵	دیپلماسی شهری و توسعه اجتماعی	۲۱۹
۱۲-۵	اصول نظری در ساماندهی پارکهای درون شهری	۲۲۶
۱۳-۵	فضاهای جمعی پیاده محور	۲۳۵
۲۴۲	فهرست منابع	

فهرست جداول

جدول ۱-۵:	تعاریف مرتبط با فضای عمومی در دیدگاه برخی نظریه پردازان شهری	۱۲۳
جدول ۲-۵:	انواع خیابان بر اساس کارکرد	۲۱۶

فهرست نمودار

نمودار شماره ۱-۱:	راهکارهای احیا و مرمت شهری	۲۲
نمودار شماره ۱-۳:	ابعاد مختلف یک فضای عمومی پاسخگو	۶۸

فهرست اشکال

شکل ۱-۵:	محتوای طراحی شهری در ارتباط با فعالیت انسانی	۱۳۲
شکل ۲-۵:	ارتباط میان کیفیت محیط بیرون و نوع فعالیت های محتمل بر آن	۱۳۵

شکل ۵-۳: برنامه جامع ارتقا فضاهای عمومی در ملبورن ۲۱۴

فهرست تصاویر

تصویر ۴-۱: خلق یک فضای مکث محلی با استفاده از شهرسازی تاکتیکی در شهر

بوستون ۱۰۱

تصویر ۴-۲: تبدیل یک پارکینگ به یک پلازای موقت در شهر سامرویل، ماساچوست

رویکرد شهرسازی تاکتیکی ۱۰۲

تصویر ۴-۳: پیاده‌راه بافت مرکزی و تجاری شهر بیرمنگام در نقش خیابان میانبری

جهت دسترسی به بافت مرکزی ۱۱۰

پیشگفتار:

کامیاب‌ترین می‌نویسد: «در دنیای شلوغ و پر ازدحام امروز که دیگر فضاهای عمومی مکانی برای تعامل، دیدن و دیده شدن نیستند و سیمای آشفته آنها بازنمود گذر تاریخ، شخصیت و ماهیت اصلی‌شان نمی‌باشد. بازگشت به انسان و نیازهای او در رابطه با محیط اولین گام ضروری است.» توجه به فضاهای جمعی و عمومی توجه به روح شهریت و انسانیت می‌باشد. از اینرو فضاهای شهری میبایست سرزمین جمعی و مردمی و شهروندمدار باشند.

ما فضا را می‌سازد و فضا زندگی ما را می‌سازد. از سویی مدیریت سازمان فضای شهری میبایست در جهت ایجاد فضاهای شهری انسان محور، مردمی، پایدار، کارآفرین، شهروند محور، بوم‌مدار و سرزنده باشد. در یک کلام کلی تنها جسم شهر دیده نشود بلکه روح آن را نیز التیام بخشید!! (سعیدی فرد، ۱۳۹۶: ۲-۵).

"کار اصلی شهر فرهنگ سازی، نهاد سازی و پویا شدن شخصیت است" (لویز مامفورد). فضاهای عمومی سهم عمده‌ای در ایجاد حس مکان، شکل‌گیری هویت، لذت بردن شهروندان از کیفیت خوب زندگی و رفاه و خلق تنوع و آیداری حس یک اجتماع دارند.

فضاهای عمومی دارای خاطره جمعی با هدف حفظ هویت محله، افزایش مشارکت مردمی ارتقا حس تعلق فضایی از طریق رشد فضاهای عمومی و جمعی است که یکی از نیازمندیهای شهر انسان محور، زیست پذیر و خلاق است. توجه به سیما و منظر شهری واقعی است که

میتواند با کمی تغییرات اصولی با مشارکت شهروندان و مدیریت شهری، منشاء و برانگیزاننده حس نشاط، شادی، جنب و جوش و سرزندگی در شهر باشد.

ضرورت برنامه ریزی صحیح در فضاهای عمومی یا جمعی که تاریخی بر آن گذشته با رویکرد برنامه ریزی انسان محور و شهروندمدار بسیار حائز اهمیت است. فضاهایی کنونی مورد استفاده عموم مردم در شهر که اخیراً با تمهیدات مدیریتی به فضاهای عمومی تبدیل شده اند، نه تنها نمی توانند به رشد و ارتقاء کیفیت زندگی ساکنین بی انجامد بلکه بستی برای بروز ایده های خلاق شهروندان برای اداره بهتر شهر و مشارکت و سرمایه گذاری در بخشهای مختلف شهر باشد و شهر را خود اتکا را رقم بزنند.

دغدغه نویسنده در این کتاب از سواست علاقه ای شایان به فضاهای قدیمی و از سویی دیگر در پذیرش تفکر نوین در برنامه ریزی شهری ایران نشأت گرفته است، که در حال حاضر انسان خسته از ماشین به آن پرداخته است و بهسازی بر پایه توجه ویژه تری به انسان است.

این کتاب در ارتباط با سیما، منظر و فضای جمعی، ناظر بر ارزش بی وقفه می باشد. فصل اول در ارتباط با نوسازی و بهسازی بافت، سیما و منظر شهری، فصل دوم گذری بر تجارب و مفاهیم نوسازی و بهسازی منظر و سیمای شهری، فصل سوم فضای سیما و منظر شهری، فصل چهارم در مورد مشارکت و توسعه فضای شهری و نهایتاً فصل آخر در فضاهای عمومی و جمعی شهر حائز اهمیت می باشد.